

มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับกรณีผู้กระทำความผิดอีก APPROPRIATE LEGAL MEASURES FOR RECIDIVISTS

ปกฉัตร สุวรรณเสรี

Pokchat Suwanseri

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : aumpokchat@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Criminal Law, Faculty of Law, Thammasat University.

Email address : aumpokchat@gmail.com

Received : December 12, 2018

Accepted : March 28, 2019

บทคัดย่อ

จากการศึกษามาตรการการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดอีกของไทย พบว่าในทางปฏิบัติยังมีความเห็นในการบังคับใช้ที่ไม่ลงรอยกันนักกว่าโทษที่ศาลจะเพิ่มสำหรับความผิดครั้งหลังสามารถเพิ่มได้ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับหรือเพิ่มได้เพียงโทษจำคุกอย่างเดียว ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดอีก ทฤษฎีการลงโทษ รวมไปถึงวัตถุประสงค์ของโทษแต่ละประเภท จะเห็นได้ว่าความมุ่งหมายในการลงโทษผู้ที่หวนกลับมากระทำความผิดคือ ความต้องการที่จะลงโทษความไม่เชื่อใจและแก้ไขพฤติกรรมการกระทำความผิดโดยไม่กลัวเกรงต่อบทลงโทษทางกฎหมาย บนพื้นฐานของทฤษฎีป้องกันการกระทำผิดและทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำความผิด ซึ่งมาตรการที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือโทษจำคุก

นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวของไทยมีลักษณะที่ยึดโยงอยู่กับฐานความผิดโดยมิได้คำนึงถึงปัจจัยอื่น เช่น ความรุนแรงของการกระทำความผิดและพฤติการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ส่งผลให้การใช้มาตรการที่มีอยู่ในทางข้อเท็จจริงมีลักษณะลักลั่นไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด จากการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศอื่น ๆ แล้วเห็นควรต้องแก้ไขบทบัญญัติของไทยเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง

คำสำคัญ

การกระทำความผิดอีก, ผู้กระทำความผิดอีก, การเพิ่มโทษ, วัตถุประสงค์ในการลงโทษ, ทฤษฎีการลงโทษ, การตีความกฎหมาย, มาตรการทางกฎหมาย

ABSTRACT

This article examines on interpretation of the provisions increasing the punishments of the recidivists shall be taken into account to see whether using and interpreting the provisions in practice which shall be increased for the subsequent offenses in the forms of imprisonment and fine are in pursuance of the intendment of laws or not. Upon taking into consideration the concepts of punishments against the persistent offenders and theory of punishments, inclusive of each category of punishments' objectives, the purposes for punishing the persistent offenders are demand for punishing the offenders not fearing to repeat the offenses and cure the offending behaviors by not being afraid of the penalty provisions, based upon deterrence and incapacitation theory. The measure in response to such objective is imprisonment

In addition, this study found that Section 92 of the Criminal Code is an inflexible rule lacking differentiation. Even so, other factors, such as the frequency and the rapidity with which criminal behavior reoccurs after release from imprisonment, as well as the severity of the present offense, also play a role in the decision, which compels a court simply to impose unsuitable penalties, and which, therefore, violates both the axiom that punishment must be compatible with guilt and the prohibition against excessive punishment. From the comparative study, the provision should be amended to create and establish the facts-related frameworks so that the judges would be able to impose the punishments in line within the scope of the penology theories and appropriate for both the offence and each individual offender.

Keywords

Recidivism, Recidivists, Enhancement of Punishment, The Purposes of Punishment, Theory of Punishment, Legal Interpretation, Legal Measures

บทนำ

ผู้กระทำความผิดอีก หมายถึง ผู้ที่หวนกลับไปมีพฤติกรรมกระทำความผิดกฎหมายอีกครั้งหลังจากที่บุคคลดังกล่าวได้รับโทษหรือได้ผ่านกระบวนการแทรกแซงพฤติกรรมมาแล้วสำหรับการกระทำผิดครั้งก่อน¹ โดยนานาประเทศมุ่งแสวงหามาตรการต่าง ๆ เพื่อลดปริมาณผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ ทั้งในรูปแบบของกระบวนการลงโทษและการแก้ไขฟื้นฟู ดังนั้น ในบทความนี้จึงได้ทำการศึกษาดังกล่าวในแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิด ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายที่ปรากฏในต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการใช้การตีความและแก้ไขบทบัญญัติของไทยให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1. แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิดอีก

ในทางทฤษฎีปรัชญาอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมมองว่าผู้กระทำผิดกลุ่มนี้มีแนวโน้มอยู่ในระหว่างกึ่งแก้ไขได้และไม่ได้² มาตรการสำหรับกรณีผู้กระทำความผิดอีกจึงถูกสร้างขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะลงโทษผู้ที่ไม่หลาบจำ กลับมากระทำความผิดอีกอันนั้นว่ามีลักษณะเป็นภัยมากกว่าธรรมดาและมีแนวโน้มที่จะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกให้หนักยิ่งขึ้น³ นอกจากนี้ ยังมีความประสงค์ที่จะป้องปรามข่มขู่ให้ตัวผู้กระทำความผิดเองรู้สึกและเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก⁴ บนพื้นฐานวัตถุประสงค์การลงโทษหลัก 2 ประการ คือ ความประสงค์ในการป้องปรามการกระทำความผิดตามแนวคิดในการลงโทษเพื่อป้องกัน และ ความประสงค์ในการคุ้มครองสังคมโดยวิธีการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้สังคมปลอดภัยตามแนวความคิดในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม และตัดโอกาสผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิด

2. มาตรการทางกฎหมายสำหรับผู้กระทำความผิดอีกในต่างประเทศ

2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา สร้างมาตรการทั้งในรูปแบบของแนวทางปฏิบัติในการกำหนดโทษ (Sentencing Guidelines)⁵ ที่ให้ความสำคัญกับความร้ายแรงและประวัติการกระทำความผิด รวมไปถึงมาตรการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดอีก (Repeat Offenders) หรือผู้กระทำความผิดติดนิสัย (Habitual Offenders) ในคดีอาญาอุกฉกรรจ์รุนแรงหรือร้ายแรง (Violent or Serious Felonies) โดยการกำหนดอัตราโทษจำคุกให้สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดไปจนถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต กฎหมายดังกล่าวมีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่ากฎหมาย Three Strikes ซึ่งปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ⁶ และหลายมลรัฐ

2.2 ประเทศออสเตรเลีย สร้างมาตรการบนพื้นฐานของการคุ้มครองสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มาตรการลงโทษคุมขังเพื่อป้องกัน หรือการกำหนดให้อำนาจของศาลในการพิจารณาความเหมาะสมในการปล่อยตัวผู้กระทำความผิด รวมถึงการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยมาตรการคุมความประพฤติภายหลังจากที่ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาครบถ้วนแล้ว เป็นต้น

2.3 ประเทศสิงคโปร์ มีมาตรการเพิ่มโทษทั้งในรูปแบบทั่วไปโดยการกำหนดอัตราโทษจำคุกให้สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดในหมวดความผิดที่กำหนด⁷ และการจำคุกระยะยาวสำหรับผู้กระทำความผิดติดนิสัย⁸

¹ National Institute of Justice, "Recidivism," Retrieved on September 28, 2017, from <http://www.nij.gov/topics/corrections/recidivism/pages/welcome.aspx>

² อุทิศ สุภาพ, "การนำปรัชญาอาชญาวิทยามาใช้ในการกำหนดโทษของศาลไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ร้ายและผู้กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด," (ดุสิตนิพนธ์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545)

³ สง่า ลินะสมิต, *กฎหมายอาญา 1*, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), น.247.

⁴ หยุต แสงอุทัย, *กฎหมายอาญภาค 1*, พิมพ์ครั้งที่ 20, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), น.204.

⁵ An Overview of the United States Sentencing Commission, from <http://www.ussc.gov>

⁶ Title 18, Section 3559(c) of the United States Code

⁷ Chan Wing Cheong, "Preventive Detention and Corrective Training for Habitual Offenders in Singapore," *Singapore Academy of Law Journal* 8, p.157 (March 1996).

⁸ Section 304(2) of the Singapore Criminal Procedure Code

2.4 ประเทศเยอรมัน สร้างหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษในบทบัญญัติ มาตรา 46 ที่วางหลักให้ศาลมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ได้รับมาในระหว่างการดำเนินคดี เพื่อให้โทษดังกล่าวเหมาะสมกับพฤติการณ์การกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด

2.5 ประเทศฝรั่งเศส เพิ่มโทษโดยกำหนดกรอบระยะเวลาและอัตราโทษที่แตกต่างกันไปตามแต่ระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด⁹

2.6 ประเทศญี่ปุ่น มีมาตรการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดในรูปแบบทั่วไป¹⁰ ในลักษณะเดียวกันกับประเทศไทย แต่ด้วยอัตราโทษที่สูงถึง 2 เท่า

3. ปัญหาการบังคับใช้มาตรการเพิ่มโทษของไทยและแนวทางแก้ไข

3.1 ปัญหาการใช้การตีความบทบัญญัติ

สำหรับมาตรการทางกฎหมายของไทยนั้น การเพิ่มโทษนับเป็นมาตรการหลักในการลงโทษผู้กระทำความผิดอีก ซึ่งถูกบัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และมาตรา 93 แต่จากการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัตินักกฎหมายเองก็ยังมีเห็นในการบังคับใช้ที่ไม่ลงรอยกันนัก ดังจะเห็นได้จากแนววินิจฉัยของศาลฎีกาในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7451/2548¹¹ ซึ่งท่านศาสตราจารย์พิเศษ ไพโรจน์ วายุภาพได้มีหมายเหตุท้ายคำพิพากษาอธิบายขยายความเอาไว้ว่า การเพิ่มโทษตาม มาตรา 92 เป็นการเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน แต่ไม่เซ็ดหลาบมากระทำความผิดอีก โดยการกระทำความผิดครั้งหลังศาลต้องพิพากษาลงโทษจำคุก จึงให้เพิ่มโทษจำคุกนั้นอีกหนึ่งในสาม มิใช่เพิ่มโทษอย่างอื่น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากได้มีแนวทางในการปรับใช้มาตรการการเพิ่มโทษแตกต่างไปจากข้อความคิดดังกล่าว ดังที่ได้ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 413/2549¹² ซึ่งตีความบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษโดยมองว่า โทษปรับเป็นโทษสถานหนึ่ง ศาลจึงสามารถเพิ่มโทษปรับสำหรับความผิดครั้งหลังได้ด้วย

จากแนวทางการปรับใช้และการตีความที่ยังไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ จึงนำมาซึ่งคำถามที่น่าสนใจว่า การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดอีกนั้น แท้จริงแล้วสามารถที่จะเพิ่มโทษได้เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น หรือสามารถเพิ่มโทษอื่นใดเป็นต้นว่าโทษปรับได้ด้วยในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษทั้งจำคุกและปรับในความผิดครั้งหลัง

ในประเด็นดังกล่าวนี้ หากพิจารณาบทบัญญัติประกอบที่มาของมาตรการเพิ่มโทษ ทฤษฎีการลงโทษ รวมไปถึงถึงการตีความกฎหมายอาญาแล้ว อาจแยกพิจารณาเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการปรับใช้ที่เหมาะสมออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก พิจารณาที่มาของมาตรการเพิ่มโทษกรณีผู้กระทำความผิดอีกของไทย พบว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางความคิด และแนวทางในการวางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มาจากร่างประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมันเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น ซึ่งบทบัญญัติกรณีดังกล่าวของเยอรมันวางหลักเอาไว้ใน มาตรา 61¹³ โดยกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนว่า ในกรณีผู้กระทำความผิดอีก เมื่อข้อเท็จจริงต้องตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด กฎหมายประสงค์ให้เพิ่มเพียงแต่โทษจำคุกเท่านั้น ทั้งนี้ ด้วยความมุ่งหมายที่จะใช้เรือนจำในการลงโทษต่อพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด

ประเด็นที่สอง พิจารณาในด้านวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ผู้เขียนมองว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษและวัตถุประสงค์ของการเพิ่มโทษเป็นคนละกรณีกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการลงโทษสำหรับความผิดแต่ละฐาน คือ

⁹ Article 132-8, 132-9, 132-10, 132-11, 132-16 of the French Penal Code

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Penal Code) ฉบับแปลเป็น ภาษาอังกฤษ; Japanese Law Translation, Retrieved on July 12, 2017, from <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=1960&vm=04&re=02>

¹¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7451/2548 (สงเสริม.) เล่ม 12 น.230.

¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 413/2549 (สงเสริม.) เล่ม 2 น.39.

¹³ Section 61 of German draft penal code 1962

ความประสงค์ที่จะยับยั้งการกระทำความผิดในลักษณะนั้น ๆ ส่งผลให้มาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษ ย่อมต้องพิจารณาไปตามลักษณะของแต่ละฐานความผิด ส่วนวัตถุประสงค์ในการเพิ่มโทษกรณีการกระทำความผิดอีกนั้น กฎหมายมิได้มุ่งที่จะเพิ่มโทษด้วยเหตุผลที่ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือเกี่ยวกับเพศมาก่อน โดยเฉพาะ หากแต่มุ่งที่จะลงโทษความไม่เชิดทอนของผู้กระทำที่กลับมากระทำความผิดซ้ำ ๆ โดยไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษทางกฎหมาย และจากพฤติการณ์การกระทำความผิดอีกเช่นว่านี้ก็ได้แสดงให้เห็นแล้วว่ากระบวนการลงโทษ หรือการแก้ไขฟื้นฟูที่ผู้กระทำผิดเคยได้รับมาสำหรับความผิดครั้งก่อนยังมีอาจแก้ไขปรับปรุงหรือทำให้ผู้กระทำผิดคนดังกล่าวเกรงกลัวได้

ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์จากแนวความคิดพื้นฐานในการสร้างมาตรการเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิดอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีการป้องกันเฉพาะที่มุ่งยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดโดยตรงมิให้หวนกลับมากระทำความผิดอีก ตามมุมมองของ Franz v. Litz ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลในการสร้างมาตรการดังกล่าวของประมวลกฎหมายเยอรมัน¹⁴ พบว่าแนวคิดดังกล่าวมองผู้กระทำความผิดอีกเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการกระทำความผิดและไม่สนใจต่อคำเตือนของคำพิพากษาก่อน¹⁵ ควรเลือกใช้การลงโทษเพื่อข่มขู่เป็นเครื่องมือในการที่จะป้องกันไม่ให้หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

นอกจากนี้ หากพิจารณาประเด็นดังกล่าวประกอบกับแนวคิดในการนำปรัชญาอาชญาวิทยามาใช้ในการกำหนดโทษแล้ว ผู้กระทำความผิดอีกในรอบของมาตรา 92 และ 93 นับเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำธรรมดาซึ่งในทางทฤษฎีปรัชญาอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมมองว่าผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้มีแนวโน้มอยู่ในระหว่างกึ่งแก้ไขได้และไม่ได้¹⁶ การจะออกแบบมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้ต้องใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันเป็นทฤษฎีหลัก โดยการกำหนดโทษให้สูงเกินกว่าสัดส่วนความผิดด้วยมาตรการลงโทษที่ควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยจะเลือกใช้เงื่อนไขหรือการคุมประพฤติเป็นเครื่องมือขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของความผิด ดังนั้น มาตรการที่น่าจะเหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้จึงคือมาตรการที่มุ่งโดยตรงต่อการลงโทษและแก้ไขพฤติกรรมของตัวผู้กระทำความผิดควบคู่ไปกับการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย

ประเด็นที่สาม พิจารณาในด้านวัตถุประสงค์ของโทษแต่ละประเภท จากการศึกษาพบว่าโทษปรับถูกนำมาใช้ด้วยความประสงค์ที่จะยับยั้งอาชญากรรมในลักษณะเป็นการลงโทษทางทรัพย์สิน¹⁷ ด้วยความมุ่งหมายที่จะลงโทษเพื่อเป็นการขุดใช้ความผิด¹⁸ โดยมีลักษณะที่ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายและความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นหลัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดอีกที่เป็นเรื่องของรัฐที่มีความประสงค์โดยตรงต่อการลงโทษตัวผู้กระทำความผิด นอกเหนือไปจากนั้น จะเห็นได้ว่ากรณีการเพิ่มโทษสำหรับการกระทำความผิดอีกมิใช่กรณีที่ผู้กระทำความผิดมุ่งโดยตรงต่อการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเงินจากการประกอบอาชญากรรมนั้น ทั้งมิใช่กรณีที่กฎหมายประสงค์จะให้การปรับเพื่อป้องกันหรือแก้ไขผู้กระทำความผิดอีกโดยตรง การเพิ่มโทษปรับจึงขัดต่อข้อความคิดที่ว่า การลงโทษปรับนอกเหนือไปจากการลงโทษจำคุกเป็นสิ่งพึงหลีกเลี่ยง เว้นเสียแต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ทางการเงินจากการประกอบอาชญากรรมนั้น หรือมุ่งประสงค์จะใช้มาตรการดังกล่าวเพื่อป้องกันหรือยับยั้งแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยตรง¹⁹

¹⁴ Juergen Meyer, "Recidivism in German Criminal Law," *Cochin University Law Review*, 6 (1982 Volume VI) : p.425.

¹⁵ Albin Eser and Walter Stree, *Strafgesetzbuch: StGB – Schönke / Schröder*, 21 Auflage, (München : C.R.Beck, 1982), p.536.

¹⁶ อุทิศ สุภาพ, *อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 2*

¹⁷ ธาณี วรภัทร์, *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา*, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557), น.41

¹⁸ The Purposes of Punishment, Retrieved on September 26, 2017, from <https://open.lib.umn.edu/criminallaw/chapter/1-5-the-purposes-of-punishment/>

¹⁹ ประเสริฐ เมฆมณี, *หลักทัณฑ์วิทยา*, (กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์ จำกัด, 2525), น.38.

ประเด็นที่สี่ พิจารณาในแง่การตีความกฎหมาย แม้โดยหลักแล้วการตีความกฎหมายอาญาจำต้องตีความอย่างเคร่งครัด แต่อย่างไรก็ตามยังคงสามารถตีความโดยขยายความถ้อยคำในตัวบทกฎหมายได้²⁰ และเมื่อพิจารณาตัวบทบัญญัติตามลายลักษณ์อักษรแล้วอาจจะตีความได้ว่าโทษปรับกักขังเป็นโทษสถานหนึ่ง การให้เพิ่มโทษจากโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง ก็สมควรจะเพิ่มโทษทุกประเภทที่ศาลในคดีหลังมีคำพิพากษาลงโทษ แต่อย่างไรก็ดี ผู้เขียนมองว่าในการตีความบทบัญญัติดังกล่าวสมควรจะต้องพิจารณาความมุ่งหมายประกอบถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษรดังกล่าวด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ที่แท้จริงของบทบัญญัติดังกล่าวที่มุ่งที่จะนำไปคุมขังเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย และใช้กระบวนการระหว่างต้องโทษจำคุกแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดเสียใหม่ ดังนั้นการนำโทษปรับมาใช้แก่กรณีดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องตามเจตนารมณ์ของมาตรการดังกล่าวเสียทีเดียว

นอกจากนี้ การตีความให้เพิ่มโทษปรับยังอาจเป็นการลงโทษที่ก่อปัญหาเพิ่มภาระให้แก่ผู้กระทำความผิดรวมไปถึงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากโทษปรับเป็นโทษที่ลงแก่ทรัพย์สิน เมื่อเข้าสู่การบังคับโทษอาจกระทบต่อทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดมีร่วมกับผู้อื่นซึ่งไม่ตอบสนองต่อความมุ่งหมายในเพิ่มโทษที่มุ่งจะลงโทษ “ตัว” ผู้กระทำความผิด ยิ่งไปกว่านั้นอาจเกิดกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถจ่ายค่าปรับได้ทั้งหมดจนเป็นเหตุให้ถูกกักขังแทนค่าปรับ อันจะเป็นการจำกัดเสรีภาพผู้กระทำความผิดในลักษณะซ้ำซ้อนอีกด้วย

3.2 ปัญหาความเหมาะสมของบทบัญญัติ

หลักเกณฑ์การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดที่มีประวัติเคยกระทำความผิดมาก่อน ดังเช่นที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 มีลักษณะเป็นการวางหลักเกณฑ์เอาไว้ค่อนข้างกว้างในขณะที่กำหนดมาตรการลงโทษเอาไว้อย่างเคร่งครัดว่าจะต้องถูกเพิ่มโทษในอัตราที่ตายตัวเมื่อความปรากฏว่าความผิดแต่ละครั้งมีคำพิพากษาลงโทษถึงจำคุก โดยไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงในรายละเอียดของการกระทำความผิดแต่ละครั้ง ทั้งยังไม่มีกำหนดขอบเขตของการลงโทษเอาไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดช่องว่างที่อาจนำไปสู่การปรับใช้บทบัญญัติกับข้อเท็จจริงที่คลี่คลายได้

เมื่อได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าแม้แต่ละประเทศจะมีรากฐานแนวคิดและทิศทางในการพัฒนามาตรการในเรื่องดังกล่าวที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่แต่ละประเทศมีไม่แตกต่างกันคือการให้ความสำคัญกับการลงโทษที่เหมาะสมกับพฤติการณ์และตัวผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างความผิดแต่ละครั้ง ระยะเวลา และพฤติการณ์ในการกระทำ มาสร้างขอบเขตการลงโทษ ทั้งในรูปของเงื่อนไขการลงโทษและกรอบการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อปรับใช้แก่กรณี ผู้เขียนจึงเห็นควรนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้แก้ไขบทบัญญัติของไทยให้เกิดประสิทธิภาพและเหมาะสมกับข้อเท็จจริงในแต่ละคดีมากยิ่งขึ้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาจากพื้นฐานความคิดในการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดอีกแล้ว จะเห็นได้ว่าแนวทางการลงโทษที่น่าจะเหมาะสม คือ มาตรการที่มุ่งโดยตรงต่อการลงโทษและแก้ไขพฤติกรรมของตัวผู้กระทำความผิดควบคู่ไปกับการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย ซึ่งเครื่องมือที่ตอบสนองต่อความมุ่งหมายดังกล่าวมีเพียงโทษจำคุกเท่านั้น การตีความให้สามารถเพิ่มโทษปรับด้วยไม่เพียงแต่ไม่ตรงต่อความประสงค์ของบทบัญญัติ หากยังก่อภาระแก่ผู้กระทำความผิดเกินสมควรอีกด้วย

นอกจากนี้ ด้วยปัญหาความเหมาะสมของมาตรการดังที่กล่าวไปข้างต้น ในขั้นแรก ผู้เขียนขอเสนอให้นำเค้าโครงหลักเกณฑ์การเพิ่มโทษที่ให้ความสำคัญกับความร้ายแรงของความผิดมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบหลักเกณฑ์ มาตรา 92 ประกอบกับการกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจในการกำหนดโทษโดยพิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับพฤติการณ์การกระทำความผิด ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวจำเลย และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดี โดยมีข้อเสนอในรายละเอียดดังต่อไปนี้

²⁰ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, ประมวลกฎหมายอาญาบับอ้างอิง, พิมพ์ครั้งที่ 28 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561),

“มาตรา 92 ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีก ในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากในคดีก่อนเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และในครั้งหลังเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปเช่นกัน ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง แต่หากโทษจำคุกที่ศาลลงในคดีก่อน หรือโทษจำคุกที่ศาลจะลงในครั้งหลังนี้ไม่ว่าคดีใดคดีหนึ่งหรือทั้งสองคดีเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสิบปีแล้ว เมื่อศาลคำนึงถึงสภาพของ ความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดและลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด อันได้แก่ สุขภาพ ภาวะแห่งจิต สติปัญญา และการศึกษาอบรมแล้ว ให้ศาลเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง โดยให้ศาลนำข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำความผิดของพนักงานคุมประพฤติประกอบการใช้ดุลพินิจพิจารณาเพิ่มโทษดังกล่าว”

บรรณานุกรม

หนังสือ

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง. พิมพ์ครั้งที่ 40. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

ธานี วรรณัทธ์. หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.

ประเสริฐ เมฆมณี. หลักทัณฑ์วิทยา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทการพิมพ์จำกัด, 2525.

สง่า สีนะสมิต. กฎหมายอาญา 1. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. บรรณาธิการโดย ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

วิทยานิพนธ์

อุทิศ สุภาพ. “การนำปรัชญาอาชญาวิทยามาใช้ในการกำหนดโทษของศาลไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ร้ายและผู้กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด.” คุชชินีนิพนธ์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.

BOOK

Eser, Albin and Stree, Walter. Strafgesetzbuch : StGB – Schönke / Schröder. Munchen : c.r.beck, 1982.

ARTICLES

Cheong, Chan Wing. “Preventive Detention and Corrective Training for Habitual Offenders in Singapore.” Singapore Academy of Law Journal, (8 March 1996)

Meyer Juergen. “Recidivism in German Criminal Law.” Cochin university law review, 1982.

ELECTRONIC MEDIA

An Overview of the United States Sentencing Commission. <http://www.ussc.gov>.

The Purposes of Punishment. <https://open.lib.umn.edu/criminallaw/chapter/1-5-the-purposes-of-punishment>, September 26, 2017

National Institute of Justice. “Recidivism.” <http://www.nij.gov/topics/corrections/recidivism/pages/welcome.aspx>. September 28, 2017.